

ZÁJEM O ZEMĚDĚLSKÉ STŘEDOŠKOLSKÉ OBORY V PRVNÍM KOLE PŘIJÍMACÍHO ŘÍZENÍ V ROCE 2025 V ČESKU

Pavol Hurbánek, Ilona Svobodová, Milan Takáč

Uchazeči o zemědělské obory středního odborného vzdělání v Česku mohou být po letošním prvním kole přijímacího řízení nadprůměrně spokojeni. Na druhou stranu, zemědělské obory středního odborného vzdělání v Česku zaostávají za těmi nezemědělskými jak z hlediska poptávky uchazečů a jejího vývoje, tak z hlediska průměrných výsledků těchto uchazečů z jednotné přijímací zkoušky z češtiny, a zejména z matematiky.

Úvod

Mnohým zemědělským zaměstnavatelům chybí kvalifikovaní pracovníci, řada z nich se i z tohoto důvodu snaží spolupracovat se středními zemědělskými školami a zajistit si touto cestou budoucí pracovníky. I když střední zemědělské školství v České republice dlouhodobě vykazuje stabilní výstup – ročně dle dat Národního pedagogického institutu absolvuje zhruba 3,5 tis. absolventů, z výzkumů Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), které probíhaly v minulosti jak na školách, tak mezi širší zemědělskou veřejností, vyplývá, že do zemědělské praxe nastupuje jen menší část těchto absolventů. Většina absolventů pokračuje ve studiu – často i v nezemědělských oborech – nebo hledá uplatnění mimo agrární sektor. Podle posledních dostupných odhadů činí podíl absolventů, kteří skutečně nastoupí do zemědělské praxe, pouze kolem 20 % (Konference Zemědělského svazu k zemědělskému školství, ČZU 2024). Zájem mladé generace o práci v zemědělství je tak klíčovým faktorem, který může v budoucnu spoluurčovat podobu našeho zemědělství. Zájem o zemědělské studium na středních školách představuje jeho přirozený výchozí bod, a zasluhuje si proto pozornost nejen ze strany škol či státní správy, ale také odborné veřejnosti.

Podpojmem „obor“ v tomto příspěvků rozumíme unikátní kombinaci „škola–kategorie vzdělání–forma–kmenový obor–zaměření“. Všechna zde prezentovaná data vycházejí z výsledků 1. kola přijímacího řízení (stav k 13. 5. 2025 a jsou dostupná na internetových stránkách Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání: <https://data.cermat.cz/menu/data-a-analyticke-vystupy-jednotna-prijimaci-zkouska/agregovana-data-jpz> a <https://data.cermat.cz/menu/data-a-analyticke-vystupy-jednotna-prijimaci-zkouska/datove-soubory>).

V tomto článku, který pravděpodobně více zaujme pedagogy na zemědělských školách než přímo zemědělce samotné, se věnujeme žákům devátých tříd základních škol (ZŠ) a jejich volbě studia střední školy (SŠ). Za zemědělské obory považujeme obory s výučním listem nebo s maturitou, které v rámci číselníku Klasifikace kmenových oborů vzdělání (KKOV) začínají číslem 41 (zahrnuje obory nejen pouze zemědělské specializace, ale i zahradnické, lesnické, rybářské aj.). Rozhodování o volbě oborového zaměření ovlivňuje řada různých individuálních i společenských faktorů (zájmy, tradice v rodině, studijní výsledky, představa o studiu i uplatnění budoucí profese na trhu práce, dostupnost konkrétní školy v místě bydliště a její benefity, ale rovněž pestrost nabídky škol v regionu, obraz dané profese ve společnosti, nové trendy v daném odvětví aj.). Nehodnotíme zde proto primárně zájem o zemědělské obory na úrovni jednotlivých škol, ale situaci v českém středním zemědělském školství jako celku.

V článku ukážeme, jaký je o zemědělské obory v Česku aktuální zájem, a to jak v absolutním vyjádření (počty přihlášených a jejich studijních preferencí v relaci ke kapacitám oborů v Česku), tak ve srovnání s nezemědělskými obory SŠ. Dále prezentujeme, kolik uchazečů studium zemědělského oboru upřednostňuje před jinými obory (zvolili si zemědělský obor jako prioritu 1, tj. mají prvořadý zájem) a nakolik je současná kapacita zemědělských škol v Česku naplňována (indikuje šance na přijetí).

V roce 2025 se o přijetí ke středoškolskému studiu v Česku ucházeli žáci narození v letech 2009–2010. Tato relativně početná kohorta představuje závěr tzv. generace Z a počátek generace Alfa, která je v odborné literatuře označována jako první generace vyrůstající plně v digitálním prostředí. Od raného věku je charakterizována intenzivním kontaktem s digitálními technologiemi, včetně chytrých zařízení a sociálních sítí. U této generace se digitální prostředí stává nejen prostředkem volnočasových aktivit, ale často také běžnou součástí pracovního procesu. Ačkoli některé charakteristiky této generace – jako např. menší kontakt s manuální prací, méně trávení volného času v přírodě aj. – nemusí na první pohled hrát ve prospěch zemědělství, právě jejich digitální zdatnost, adaptabilita na nové technologie a otevřenost inovacím by mohly být klíčovým přínosem pro rozvoj tzv. Zemědělství 4.0, resp. digitální revoluci v zemědělském hospodaření. V této souvislosti se někdy hovoří o tom, že kvalifikační nároky na některé zemědělské profese do budoucna porostou. Dnes již totiž zřejmě nikdo nepochybuje o tom, že za deset dvacet let budou dovednosti potřebné na některých pozicích v zemědělství značně odlišné od těch, které byly potřebné dříve.

V letošním roce zaslalo přihlášku na střední školu (bez šestiletých a osmiletých gymnázií) v Česku celkem 132 653 uchazečů (přibližně odpovídá počtu přihlášek s prioritou 1), tedy o 2 884 více než v loňském roce. Kapacita na SŠ činila 152 846 míst (o 650 více než v roce 2024), a celostátně tak převyšovala počet uchazečů.

Index poptávky první volby (IP1) v roce 2025 činil přibližně 0,87 (0,85 v roce 2024), tj. na každých 100 volných míst ve školách připadalo zhruba 87 uchazečů, kteří si daný obor zvolili jako svou hlavní preferenci. Počty přihlášek v jednotlivých prioritách uvádí tab. 1. Celkově se započítáním všech přihlášek ve všech prioritách činil kumulativní index poptávky (KIP) – tj. celkový počet přihlášek na jedno místo – přibližně 2,45 (resp. 2,36 v roce 2024). To znamená, že na každé volné místo v 1. ročníku připadly v průměru více než dvě přihlášky. Meziroční nárůst obou indexů poptávky je způsobený kombinací mírného navýšení kapacity asi o 0,4 % a výraznějšího nárůstu počtu přihlášek s první prioritou o 2,3 % a kumulativně o 4,1 %.

Tabulka 1*Počet přihlášek na střední školy (bez šestiletých a osmiletých gymnázií) v Česku*

Priorita přihlášky	Počet přihlášek		Meziroční změna (Rok 2025 - Rok 2024)
	Rok 2024	Rok 2025	
1	129 497	132 412	2 915
2	116 320	120 644	4 324
3	106 725	112 540	5 815
4	4 945	5 930	985
5	1 897	2 718	821

Poznámky k tab. 1: V případě, že uchazeč vzal zpět přihlášku s prioritou 1, tato není v počtu přihlášek s prioritou 1 započtena. Přihlášky s prioritou 4 nebo 5 mohli uchazeči podávat pouze v případech, kdy některé z jejich přihlášek směřovaly do oborů s talentovou zkouškou (např. uměleckých nebo sportovních).

Zájem o střední odborné vzdělání

Ponecháme-li stranou kategorie vzdělání, ve kterých zemědělské obory buď úplně chybí (vzdělání bez výučního listu a bez maturity s délkou vzdělání 1 nebo 2 roky, lycea, gymnázia a konzervatoře), nebo v nich zemědělské obory tvoří pouze velmi malý podíl (kategorie L/0 a L/5 v tab. 2), střední odborné vzdělání tvoří především kategorie vzdělání E a H a většina kategorie M (tab. 2 a 3): nematuritní studium na středních odborných učilištích s výučním listem (SOUsVL, tj. kategorie E a H) a maturitní studium na středních odborných školách (SOŠ, tj. kategorie M bez lyceí). Celková kapacita v prvních ročnících oborů středního odborného vzdělání v kategoriích E, H a M (bez lyceí) činila v Česku 105 386 míst v roce 2025 (o 1 798 méně než v loňském roce). Z tohoto počtu připadalo na zemědělské obory necelých 7,2 %, tj. 7 619 míst (o 240 méně než v loňském roce).

Tabulka 2*Podíl zemědělských oborů na jednotlivých kategoriích středního odborného vzdělání (%)*

	Rok 2024						Rok 2025					
Kategorie vzdělání	E	H	M	EHM	L/0	L/5	E	H	M	EHM	L/0	L/5
Kapacita (1. kolo)	17,7	9,6	4,3	7,3	1,0	2,1	17,9	9,5	4,3	7,2	1,0	2,2
Přihlášky	16,7	8,9	3,3	5,8	1,4	1,0	18,2	8,3	3,2	5,6	1,4	1,0
Přihlášky s prioritou 1	16,4	10,7	3,6	6,4	1,7	1,5	19,3	10,2	3,4	6,3	2,0	1,3

Poznámky k tab. 2:

E – nižší střední odborné vzdělání s výučním listem (2-3 r.)

H – střední odborné vzdělání s výučním listem (3 r.)

M – úplné střední odborné vzdělání s maturitou (4 r.)

EHM – kategorie vzdělání E + H + M celkem

L/0 – úplné střední odborné vzdělání s odborným výcvikem a maturitou (4 r.)

L/5 – úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou (nástavbové obory)

Zájemci o zemědělské studium na SOUsvL a SOŠ si v Česku letos mohli vybrat z 360 oborů (o 2 méně než v roce 2024) na 169 školách (o 2 více než v roce 2024). Výhradně zemědělské obory (a tedy žádné nezemědělské) nabízí v ČR pouze 15 institucí, na 154 zbylých středních školách s nabídkou zemědělského studia tvoří zemědělské obory v průměru méně než čtvrtinu oborové nabídky.

Přehled o celkovém počtu uchazečů a kapacitách ve středním odborném zemědělském i nezemědělském vzdělání v Česku po jednotlivých kategoriích vzdělání nabízí tab. 3. Kumulativní index poptávky na SOUsvL (KIP 2,15) je menší než na SOŠ (KIP 2,76). V ještě nepříznivějším poměru pro nematuritní obory je index poptávky první volby, který dosahuje hodnoty 0,65 v nematuritních a 0,98 v maturitních oborech. Kumulativní index poptávky v obou případech meziročně roste, v nematuritních oborech je však tento nárůst rychlejší. Důvodem je zvýšení celkového počtu přihlášek v obou kategoriích studia, který je provázen v případě maturitních oborů mírným a v případě nematuritních oborů výraznějším poklesem kapacity.

Poptávka po maturitních oborech středního odborného vzdělání (KIP 2,76 a IP1 0,98) je větší než výše uvedená průměrná poptávka absolventů ZŠ po středoškolském vzdělání (KIP 2,45 a IP1 0,87). Kumulativní poptávka po oborech na SOŠ je tento rok na rozdíl od minulého roku dokonce vyšší než po čtyřletých gymnáziích (KIP 2,58). Při první volbě je však situace již opačná; čtyřletá gymnázia (IP1 1,07) jsou atraktivnější než maturitní obory středního odborného vzdělání (IP1 0,98). Jenom pro srovnání, ještě mnohem větší je přetlak uchazečů o studium na šestiletých (KIP 6,43 a IP1 2,85) i osmiletých (KIP 4,46 a IP1 2,07) gymnáziích.

Meziročně oba indexy poptávky v maturitních oborech středního odborného vzdělání vzrostly, zatímco na všech typech gymnázií poklesly. Je to důsledkem meziročních změn v celkovém počtu přihlášek, který se na SOŠ zvýšil o 0,6 % a na čtyřletých gymnáziích snížil o 3,8 %, a současně protichůdného vývoje kapacit, které se na SOŠ zmenšily o 0,7 % a na čtyřletých gymnáziích zvětšily o 6,8 %. Pro úplnost je však nutno dodat, že počet přihlášek první volby se vyvíjel ve směrové shodě s kapacitami; na SOŠ poklesl o 0,8 % a na čtyřletých gymnáziích vzrostl o 0,4 %.

Zájem o střední odborné vzdělání v zemědělských oborech

Kumulativní poptávka po středním odborném vzdělání v zemědělských oborech (KIP 1,93) je menší než v nezemědělských oborech (KIP 2,52). I při první volbě je poptávka v zemědělských oborech (IP1 0,72) menší než v těch nezemědělských (IP1 0,83), avšak pro zemědělství v o něco méně nepříznivém poměru. Meziročně sice dochází k nárůstu obou indexů poptávky v obou skupinách oborů, avšak při zemědělských oborech je tento nárůst relativně pomalejší. Navíc, podrobnější prozkoumání dat (tab. 3) ukazuje, že za nárůstem obou indexů poptávky při zemědělských oborech se ve skutečnosti skrývá kombinace výrazného meziročního poklesu kapacity zemědělských oborů (o 3,1 %) na jedné straně a velmi malý nárůst celkového počtu přihlášek ze 14 628 na 14 712 (o 0,6 %), či dokonce pokles přihlášek první volby z 5 565 na 5 450 (o 2,1 %) na straně druhé. Jenom pro srovnání, v nezemědělských oborech kapacity klesly pouze mírně (o 1,6 %), zatímco výrazněji vzrostl nejen celkový počet přihlášek (o 3,0 %), ale i počet přihlášek první volby (o 3,4 %).

Tabulka 3

Charakteristiky zemědělských a nezemědělských oborů podle kategorií středního odborného vzdělávání

		Střední školy (bez šestiletých a osmiletých gymnázií)										
		Nezemědělské obory					Zemědělské obory					Celkem ⁴⁾
		Střední odborné vzdělání ¹⁾				Celkem ⁴⁾	Střední odborné vzdělání ¹⁾				Celkem ³⁾	
		E	H	M ²⁾	EHM ²⁾		E	H	M	EHM		
Rok 2024	Kapacita (1. kolo) (počet míst)	5 401	40 314	53 610	99 325	144 038	1 162	4 281	2 416	7 859	8 158	152 196
	Přihlášky (ks)	6 798	84 108	147 840	238 746	344 320	1 361	8 190	5 077	14 628	15 047	359 367
	Přihlášky s prioritou 1 (ks)	2 787	25 309	53 040	81 136	123 681	546	3 048	1 971	5 565	5 816	129 497
	Kumulativní index poptávky - KIP	1,26	2,09	2,76	2,40	2,39	1,17	1,91	2,10	1,86	1,84	2,36
	Index poptávky první volby - IP1	0,52	0,63	0,99	0,82	0,86	0,47	0,71	0,82	0,71	0,71	0,85
	Přijetí s prioritou 1 / přihlášky s prioritou 1	90,78	74,97	63,45	67,98	67,49	95,05	84,51	77,42	83,04	82,55	68,17
	Přijetí s prioritou 1 / přijetí	87,91	71,28	74,32	73,76	76,22	87,82	82,17	77,82	81,26	81,47	76,49
	Přijetí s prioritou 2 / přijetí	8,06	17,32	17,71	17,20	15,87	8,97	12,44	15,50	13,14	13,02	15,72
	Přijetí s prioritou 3 / přijetí	4,00	11,20	7,72	8,82	7,73	3,21	5,36	6,63	5,57	5,48	7,61
	Nepřijetí pro nedostačující kapacitu / přihlášky	2,09	9,72	16,24	13,54	14,42	1,03	6,86	9,85	7,36	7,64	14,14
	Nepřijetí pro nesplnění podmínek / přihlášky	6,75	4,73	8,31	7,01	7,06	2,28	2,52	4,10	3,04	3,21	6,90
	Nepřijetí pro výše uvedené důvody / přihlášky	8,84	14,45	24,55	20,54	21,48	3,31	9,38	13,95	10,40	10,85	21,03
Rok 2025	Kapacita (1. kolo) (počet míst)	5 209	39 302	53 256	97 767	144 928	1 136	4 114	2 369	7 619	7 918	152 846
	Přihlášky (ks)	7 032	90 138	148 821	245 991	359 050	1 568	8 195	4 949	14 712	15 194	374 244
	Přihlášky s prioritou 1 (ks)	2 783	25 894	52 732	81 409	126 682	667	2 933	1 850	5 450	5 730	132 412
	Kumulativní index poptávky - KIP	1,35	2,29	2,79	2,52	2,48	1,38	1,99	2,09	1,93	1,92	2,45
	Index poptávky první volby - IP1	0,53	0,66	0,99	0,83	0,87	0,59	0,71	0,78	0,72	0,72	0,87
	Přijetí s prioritou 1 / přihlášky s prioritou 1	87,53	71,72	62,58	66,34	65,74	89,51	84,59	79,73	83,54	82,44	66,47
	Přijetí s prioritou 1 / přijetí	84,23	66,57	73,51	71,36	74,30	87,15	80,27	77,88	80,30	80,44	74,61
	Přijetí s prioritou 2 / přijetí	10,03	18,82	18,11	18,07	16,73	8,18	13,10	15,84	13,42	13,35	16,56
	Přijetí s prioritou 3 / přijetí	5,53	14,15	8,01	10,18	8,62	4,67	6,28	6,02	6,00	5,94	8,48
	Nepřijetí pro nedostačující kapacitu / přihlášky	3,64	12,27	14,27	13,23	13,61	4,97	7,21	6,83	6,84	7,27	13,36
	Nepřijetí pro nesplnění podmínek / přihlášky	8,52	5,02	11,48	9,03	9,71	4,72	2,92	6,99	4,48	4,71	9,51
	Nepřijetí pro výše uvedené důvody / přihlášky	12,16	17,28	25,75	22,26	23,32	9,69	10,13	13,82	11,32	11,98	22,86

Poznámky k tab. 3:

KIP = Přihlášky / Kapacita

IP1 = Přihlášky s prioritou 1 / Kapacita

E – nižší střední odborné vzdělání s výučním listem (2-3 r.)

H – střední odborné vzdělání s výučním listem (3 r.)

M – úplné střední odborné vzdělání s maturitou (4 r.)

EHM – kategorie vzdělání E + H + M celkem

L/0 – úplné střední odborné vzdělání s odborným výcvikem a maturitou (4 r.)

L/5 – úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou (nástavbové obory)

1) bez L/0 a L/5

2) bez lyceí (lycea se zemědělskými obory v Česku nejsou)

3) včetně L/0 a L/5

3) včetně L/0, L/5 a lyceí (4 r.), čtyřletých gymnázií, konzervatoří (6 r.) a středoškolského vzdělání bez výučního listu a bez maturity (1-2 r.)

Podíly úspěšných uchazečů z přijatých uchazečů podle priority přihlášky

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve své tiskové zprávě z 15. května 2025 (dostupné na internetové stránce <https://msmt.gov.cz/ministerstvo/novinar/temer-94-devataku-uspelo-v-prv-nim-kole-prijimacek-na-ss>) sice uvádí, že letos bylo přijato na obor s první prioritou 75 %, s druhou prioritou 17 % a s třetí prioritou 9 % ze všech uchazečů, avšak není to pravda. Tyto hodnoty jsou v rozporu s prezentací citovanou tamtéž a představují podíly pouze z přijatých uchazečů.

V oblasti zemědělství dosáhly příslušné podíly u první priority 80 %, u druhé 13 % a u třetí 6 % z uchazečů přijatých na některý ze zemědělských oborů (celkem asi 5,9 tis. uchazečů). Jinými slovy, ti uchazeči, kteří byli přijati na zemědělské obory, byli s výsledky přijímacích zkoušek v průměru zřejmě spokojenější než ti, kteří byli přijati na jiné obory.

Podíly úspěšných uchazečů ze všech uchazečů podle priority přihlášky

Ve skutečnosti bylo na obor první priority přijato pouze 66 % (o 1,7 p. b. méně než v loňském roce), druhé priority 15 % a třetí priority 8 % ze všech uchazečů. Absolutní počet uchazečů, kteří nebyli přijati na obor první volby, přesáhl 44 tis. (asi o 3 tis. více než v loňském roce). Více než 11 % (téměř 15 tis.) ze všech uchazečů v prvním kole přijímacího řízení nebylo přijato na žádnou střední školu (tab. 4).

Statisticky ve srovnání s celostátním průměrem byli spokojenější ti uchazeči, kteří minimálně na jeden zemědělský obor alespoň podali přihlášku (bez ohledu na její rezultat, celkem asi 11,3 tis. uchazečů); u nich úspěšnost priorit v pořadí 1 až 3 dosáhla 75 %, 14 % a 5 %, přičemž neúspěšných v prvním kole bylo jen asi 5 %. Dokonce, opět ve srovnání s republikovým průměrem, akceptovali výsledky přijímaček s větší úlevou ti uchazeči, kteří sice na alespoň jeden zemědělský obor přihlášku podali, ale přitom na zemědělský obor přijati nebyli (asi 5,4 tis. uchazečů); u nich úspěšnost priorit v pořadí 1 až 3 dosáhla 70 %, 14 % a 5 %, přičemž neúspěšných v prvním kole bylo méně než 11 %, což přibližně odpovídá republikovému průměru (tab. 4).

Ve středním odborném vzdělání podíl přijatých na obor první volby ze všech uchazečů klesá s rostoucí délkou studia, tedy v posloupnosti od kategorie E přes H až po kategorii M (tab. 3 – „přijetí s prioritou 1 / přihlášky s prioritou 1“). Tento podíl v zemědělských oborech středního odborného vzdělání (83,5 %) je o 17,2 procentních bodů (p. b.) vyšší než v těch nezemědělských (66,3 %). Nejde přitom jen o to, že mezi zemědělskými obory jsou relativně více zastoupeny obory kategorie E a H (tab. 2), kde je obecně vyšší úspěšnost přijetí na první volbu. Rozdíl je patrný i při srovnání jednotlivých kategorií. Uchazeči o zemědělské obory dosahují vyšší úspěšnost první volby v každé z nich: v kategorii E o 2 p. b., v kategorii H o 13 p. b. a v kategorii M o 17 p. b. (tab. 3). Podobné rozdíly byly zaznamenány i v předchozím roce (± 2 až 3 p. b.).

Ve stejné posloupnosti naopak roste podíl nepřijatých uchazečů pro nedostačující kapacitu nebo nesplnění podmínek (resp. přihlášek neúspěšných z uvedených důvodů) z celkového počtu přihlášek, který celorepublikově dosáhl 22,9 % (o 1,8 p. b. více než v loňském roce). V zemědělských oborech středního odborného vzdělání přitom dosáhl méně (11,3 %) než v těch nezemědělských (22,3 %), v průměru o 11,0 p. b. Menší podíl nepřijatých z uvedených důvodů v zemědělských oborech je opět možné pozorovat v každé zmíněné kategorii vzdělání: v kategorii E o 2 p. b., v kategorii H o 7 p. b. a v kategorii M o 12 p. b. (tab. 3). Podobné rozdíly byly zaznamenány i v předchozím roce (± 1 až 4 p. b.).

Výsledky jednotné přijímací zkoušky (JPZ)

Pozitivnější zprávy o výsledcích prvního kola přijímacího řízení pro uchazeče o zemědělské obory a taktéž pro přijaté na zemědělské obory popsané výše se jeví jinak, když jsou nasvícené daty o procentní úspěšnosti uchazečů na jednotné přijímací zkoušce (JPZ) v tab. 4. Do velké míry je to samozřejmě dané individuálně vnímanou mírou důležitosti vztahu mezi předměty JPZ, kterými jsou český jazyk a literatura a matematika, na jedné straně a zemědělstvím na straně druhé. Každopádně výsledky JPZ nejsou jediným, ale pouze jedním z mnoha studijních předpokladů. Ostatní předpoklady ke studiu zemědělství, jakými jsou zájem o obor, vztah k přírodě, manuální dovednosti nebo praktické schopnosti, které jsou pro výkon zemědělských profesí neméně důležité, v JPZ reflektovány nejsou.

Na začátku je možné zmínit zajímavou skutečnost vyplývající z rozdílu počtů testů z češtiny a z matematiky. Celostátně byl podíl uchazečů, kteří úspěšně zažádali o prominutí JPZ z češtiny, což mohli učinit osoby vzdělávající se dlouhodobě v zahraničí (buď s českým, nebo cizím státním občanstvím) a cizinci podle Lex Ukrajina, na úrovni 2,79 %. Tento podíl mezi uchazeči, kteří minimálně na jeden zemědělský obor přihlášku podali (bez ohledu na její výsledek, celkem 11,3 tis.), byl výrazně menší (1,03 %), a mezi uchazeči, kteří byli přijati na některý ze zemědělských oborů (5,9 tis.), dokonce ještě menší (0,87 %).

Taktéž je potřebné upozornit na to, že ne všichni uchazeči měli povinnost absolvovat JPZ. Zatímco v Česku JPZ z matematiky absolvovalo 72,7 % všech uchazečů, mezi uchazeči o minimálně jeden zemědělský obor to byl výrazně menší podíl (44,8 %) a mezi uchazeči přijatými na některý ze zemědělských oborů ještě menší podíl (43,1 %). Data o procentní úspěšnosti uchazečů na testech JPZ uvedené níže tedy reprezentují pouze tyto podíly uchazečů.

Ve srovnání s celorepublikovým průměrným výsledkem JPZ 96,0 % (z maximálních 200 %, kterých bylo možné dosáhnout dohromady z češtiny a matematiky) byli na tom uchazeči o minimálně jeden zemědělský obor hůře (81,5 %) a uchazeči přijatí na některý ze zemědělských oborů ještě hůře (79,8 %). Pokles v uvedené posloupnosti je přitom o něco málo rychlejší v matematice ve srovnání s češtinou. Pro lepší představu o tom, co uvedené hodnoty znamenají, je možné převést je na percentily. Výsledek modelového uchazeče, který by dosáhl 96,0 %, by byl lepší než výsledky 52,8 % všech uchazečů v Česku; nacházel by se tedy *ve spodní části lepší poloviny*. Podobně výsledky jiných modelových uchazečů, kteří by dosáhli 81,5 %, resp. 79,8 %, by byly lepší než výsledky 38,4 %, resp. 36,5 % všech uchazečů v Česku; nacházeli by se tedy *na rozhraní prostřední a nejhorší třetiny*.

Tabulka 4

Podíly uchazečů a průměrný výsledek jednotné přijímací zkoušky (JPZ) z českého jazyka a literatury a z matematiky

podle toho 1) zda uchazeč podal přihlášku alespoň na jeden zemědělský obor, 2) byl přijat na zemědělský obor, 3) jaké pořadí priority mezi jeho přihláškami měl obor, na který byl přijat a 4) jaké bylo pořadí jeho priorit z hlediska zemědělských oborů

	Přijetí na prioritu					Nepřijetí	Celkem	Pořadí priorit uchazečů z hlediska zemědělských oborů								
	1	2	3	4	5			ZZZ	ZZN	ZNZ	ZNN	ZXX	NZZ	NZN	NZX	NNZ
Hlásící se alespoň na jeden ZO a přijetí na ZO – celkem 5 873 uchazečů (JPZ absolvovalo z Č 42,7 % a z M 43,1 % uchazečů)																
Podíl uchazečů (%)	80,4	13,3	5,9	0,2	0,1	0,0	100,0	25,3	15,0	9,5	35,7	85,5	2,1	8,0	10,0	4,5
Průměrný výsledek z Č+M (0-200%)	85,0	68,1	63,8	70,9	59,5	0,0	79,8	78,4	80,2	84,6	86,2	82,4	72,9	71,3	71,7	66,7
Průměrný výsledek z Č (0-100%)	52,2	43,8	41,4	44,0	42,0	0,0	49,6	48,9	49,1	51,8	53,1	50,8	47,2	45,9	46,2	43,0
Průměrný výsledek z M (0-100%)	32,7	24,2	22,3	26,9	17,5	0,0	30,1	29,5	31,1	32,5	33,1	31,5	25,7	25,3	25,4	23,6
Hlásící se alespoň na jeden ZO a nepřijetí na ZO – celkem 5 442 uchazečů (JPZ absolvovalo z Č 46,0 % a z M 46,6 % uchazečů)																
Podíl uchazečů (%)	70,0	14,3	4,8	0,1	0,1	10,6	100,0	2,3	0,9	1,3	8,7	13,2	4,8	33,8	38,7	48,1
Průměrný výsledek z Č+M (0-200%)	92,8	70,2	57,1	57,5	81,3	51,3	83,3	44,7	50,9	62,4	55,1	54,5	88,4	83,5	84,4	88,7
Průměrný výsledek z Č (0-100%)	56,4	45,0	37,6	34,5	55,3	34,4	51,5	32,2	34,6	40,5	35,7	35,9	53,7	51,6	52,0	54,4
Průměrný výsledek z M (0-100%)	36,3	25,1	19,4	23,0	26,0	16,8	31,7	12,5	16,4	21,9	19,3	18,6	34,6	31,7	32,1	34,1
Hlásící se alespoň na jeden ZO celkem – celkem 11 315 uchazečů (JPZ absolvovalo z Č 44,3 % a z M 44,8 % uchazečů)																
Podíl uchazečů (%)	75,4	13,8	5,4	0,2	0,1	5,1	100,0	14,2	8,2	5,6	22,7	50,8	3,4	20,4	23,8	25,5
Průměrný výsledek z Č+M (0-200%)	88,8	69,1	61,5	66,0	68,9	51,3	81,5	76,2	79,0	81,6	79,7	78,9	82,7	80,1	80,6	86,1
Průměrný výsledek z Č (0-100%)	54,3	44,4	40,1	40,5	47,7	34,4	50,5	47,8	48,5	50,3	49,4	48,9	51,3	50,0	50,3	53,1
Průměrný výsledek z M (0-100%)	34,5	24,6	21,3	25,5	21,1	16,8	30,9	28,4	30,5	31,1	30,2	29,9	31,3	29,9	30,1	32,9
Nehlásící se na žádný ZO – celkem 121 338 uchazečů (JPZ abs. z Č 73,1 % a z M 75,3 % uch.)																
Podíl uchazečů (%)	65,5	14,8	7,7	0,2	0,1	11,6	100,0									
Průměrný výsledek z Č+M (0-200%)	107,2	86,6	77,9	79,9	70,0	62,2	96,8									
Průměrný výsledek z Č (0-100%)	63,1	52,6	48,0	48,8	44,3	39,7	57,7									
Průměrný výsledek z M (0-100%)	44,1	33,9	29,8	30,5	26,0	22,3	38,8									
V Česku celkem 132 653 uchazečů (JPZ abs. z Č 70,7 % a z M 72,7 % uchazečů)																
Podíl uchazečů (%)	66,3	14,7	7,54	0,2	0,1	11,1	100,0									
Průměrný výsledek z Č+M (0-200%)	106,2	85,6	77,2	79,4	69,9	61,9	96,0									
Průměrný výsledek z Č (0-100%)	62,6	52,1	47,7	48,5	44,6	39,6	57,4									
Průměrný výsledek z M (0-100%)	43,5	33,4	29,4	30,3	25,6	22,2	38,4									

Poznámky k tab. 4:

ZO – zemědělský obor, Č – český jazyk a literatura, M – matematika

Pořadí priorit uchazečů z hlediska zemědělských oborů:

ZZZ – Na prvních třech prioritách jsou přihlášky pouze na zemědělské obory (v počtu 1 až 3)

ZZN – Na prvních dvou prioritách jsou dvě přihlášky na zemědělské obory a na dalších prioritách pouze na nezemědělské obory (v počtu 1 až 3)

ZNZ – Na první prioritě je přihláška na zemědělský obor, na druhé prioritě je přihláška na nezemědělský obor a na dalších prioritách jsou přihlášky (pouze nebo nejen) na zemědělské obory (v počtu 1 až 2)

ZNN – Na první (platné) prioritě je přihláška na zemědělský obor a na dalších prioritách jsou přihlášky pouze na nezemědělské obory (v počtu 1 až 4)

ZXX = ZZZ + ZZN + ZNZ + ZNN – Na první (platné) prioritě je přihláška na zemědělský obor

NZZ – Na první prioritě je přihláška na nezemědělský obor, na druhé prioritě je přihláška na zemědělský obor a na dalších prioritách jsou přihlášky (pouze nebo nejen) na zemědělské obory (v počtu 1 až 2)

NZN – Na první (platné) prioritě je přihláška na nezemědělský obor, na druhé (platné) prioritě je přihláška na zemědělský obor a na dalších prioritách jsou přihlášky pouze na nezemědělské obory (v počtu 0 až 3)

NZX = NZZ + NZN – Na první (platné) prioritě je přihláška na nezemědělský obor a na druhé (platné) prioritě je přihláška na zemědělský obor

NNZ – Na prvních dvou prioritách jsou dvě přihlášky na nezemědělské obory a na dalších prioritách (pouze nebo nejen) na zemědělské obory (v počtu 1 až 3)

100 % = (ZZZ + ZZN + ZNZ + ZNN) + (NZZ + NZN) + NNZ

100 % = ZXX + NZX + NNZ

Pro všechny tyto tři skupiny uchazečů (tj. všichni v Česku, přihlášení na minimálně jeden zemědělský obor, přijatí na některý ze zemědělských oborů) nepřekvapivě platí, že průměrné výsledky JPZ těch, kteří uspěli s přihláškou první priority, byly nejlepší, v případě přijatých na druhou prioritu horší a v případě přijatých na třetí prioritu ještě horší. Za povšimnutí však stojí skutečnost, že celostátní průměrný výsledek uchazečů přijatých na třetí prioritu (77,2 %) je výrazně lepší než průměrný výsledek uchazečů přijatých na druhou prioritu ve zbylých dvou skupinách (69,1 % a 68,1 %). Podobně celostátní průměrný výsledek uchazečů přijatých na druhou prioritu (85,6 %) je mírně lepší než průměrný výsledek uchazečů přijatých na první prioritu ve skupině uchazečů přijatých na některý ze zemědělských oborů (85,0 %), zejména díky matematické části.

S tímto nelichotivým popisem znalostí češtiny a matematiky u budoucích studentů zemědělství koresponduje i skutečnost, že například průměrný výsledek JPZ těch uchazečů, kteří nebyli přijati na žádnou školu ve skupině nehlásících se na žádný zemědělský obor (62,2 %), je lepší než průměrný výsledek JPZ těch uchazečů, kteří uspěli s přihláškou třetí priority ve skupině hlásících se alespoň na jeden zemědělský obor (61,5 %). Je tedy pravděpodobné, že kdyby si uchazeči z dříve zmíněné skupiny dali přihlášku i na zemědělský obor, značná část z nich by byla na něj přijata, někteří z nich možná na úkor přijatých uchazečů z později zmíněné skupiny.

Podobně na první pohled překvapivé je srovnání průměrného výsledku JPZ 79,8 % ve skupině uchazečů, kteří byli na zemědělský obor přijati (5,9 tis.), a průměrného výsledku JPZ 83,3 % ve skupině uchazečů, kteří přihlášku alespoň na jeden zemědělský obor podali, ale na zemědělský obor přijati nebyli (5,4 tis.). Totiž v první skupině se z její definice všichni na střední školu dostali, zatímco ve druhé skupině se většina dostala na nezemědělský obor, ale více než desetina se na žádnou školu nedostala.

Pro lepší porozumění těmto skutečnostem je vhodné prozkoumat skupinu uchazečů hlásících se alespoň na jeden zemědělský obor (11,3 tis.) z hlediska umístění zemědělského oboru, resp. zemědělských oborů v pořadí priorit přihlášek těchto uchazečů. Průměrný výsledek JPZ uchazečů, kteří měli zemědělský obor jako svou první volbu (v tab. 4 označení ZXX, asi 5,7 tis.), byl nejhorší (78,9 %). U těch uchazečů, kteří měli nezemědělský obor jako svou první volbu a až ve druhé prioritě se hlásili na zemědělský obor (NZX, asi 2,7 tis.), byl průměrný výsledek lepší (80,6 %). Nejlepší průměrný výsledek (86,1 %) dosáhli uchazeči, kteří měli na prvních dvou prioritách nezemědělské obory a až ve třetí prioritě se hlásili na zemědělský obor (NNZ, asi 2,9 tis.). Tedy čím výš ve svých prioritách měl uchazeč zemědělský obor (přesněji nejpreferovanější ze zemědělských oborů, pokud jich bylo více), tím horší výsledek v JPZ statisticky dosáhl.

Když tuto skupinu uchazečů hlásících se alespoň na jeden zemědělský obor (11,3 tis.) rozdělíme na dvě podskupiny – nepřijati (5,4 tis.) a přijati (5,9 tis.) na zemědělský obor – tak vztah popsáný v předcházející větě se v první podskupině jeví jako ještě silnější (54,5 % v ZXX, 84,4 % v NZX, 88,7 % v NNZ), zatímco ve druhé podskupině jako opačný (82,4 % v ZXX, 71,7 % v NZX, 66,7 % v NNZ). Jinými slovy, přijatí na zemědělství z první priority převyšují přijaté na zemědělství z nižších priorit pouze o 12,4 p. b., zatímco nepřijatí na zemědělství z nižších priorit převyšují nepřijaté na zemědělství z první priority až o 32,5 p. b. v průměrných výsledcích JPZ (tab. 4).

Závěr

Jak již bylo zmíněno, na zemědělské obory středních škol bylo v roce 2025 v prvním kole přijato asi 5,9 tis. uchazečů. I když přibližně jen čtvrtina z tohoto počtu měla podanou přihlášku pouze na zemědělský obor nebo zemědělské obory, pro téměř 86 % z tohoto počtu byl zemědělský obor první volbou (i když daný obor nemusel být oborem přijetí), což je pro získávání opravdových zájemců o studium zemědělství jistě velmi dobrá zpráva.

Kromě těchto přijatých a ve výrazné většině motivovaných uchazečů je tu dalších asi 2,1 tis. uchazečů, kteří měli zemědělský obor uvedený jako svou druhou prioritu, ale v konečném důsledku na zemědělský obor přijati nebyli (téměř 85 % z nich bylo přijato na svou první, nezemědělskou prioritu). Navíc jejich průměrné výsledky JPZ (84,4 %) byly lepší než průměrné výsledky JPZ všech přijatých na zemědělský obor (79,8 %). Dokonce jedna osmina tohoto počtu, 2,1 tis. uchazečů, měla na třetí až páté prioritě uvedený alespoň jeden další zemědělský obor a jejich průměrné výsledky JPZ byly ještě lepší (88,4 %). Kdyby se podařilo zatraktivnit zemědělství alespoň u části těchto uchazečů natolik, aby přehodnotili své priority ve prospěch zemědělského oboru, zvýšily by se tím výrazně počty motivovaných zájemců o studium zemědělství i jejich průměrné studijní předpoklady měřené výsledky JPZ a pomohlo by to i lepšímu využití kapacit středního zemědělského vzdělání.

Autoři

Mgr. Pavol Hurbánek, Ph.D., M.A.

výzkumný a vývojový pracovník Ústavu zemědělské ekonomiky a informací v Brně
Hurbanek.Pavol@uzei.cz

Mgr. Ilona Svobodová, Ph.D.

výzkumná pracovnice Ústavu zemědělské ekonomiky a informací v Brně
Svobodova.Ilona@uzei.cz

Mgr. Milan Takáč

výzkumný pracovník Ústavu zemědělské ekonomiky a informací v Brně
takac.milan@uzei.cz